

Степан Бабій

Осіньня райдуга

Степан Бабій

Осіння райдуга

Збірка поезії

Рівне - 2009

УДК 821.161.2
ББК 84 (4Укр) 6
Б 125

Видано за сприяння Рівненської обласної державної адміністрації та обласної ради відповідно до Програми розвитку книговидавничої справи, сприяння збільшенню випуску книжкової продукції місцевих авторів у Рівненській області на 2006-2010 роки

Рецензенти:

Гон Мойсей, професор Рівненського державного педагогічного університету.

С. Бабій

Б 125 Осіння райдуга. Збірка поезій.– Рівне: НУВГП, 2009. – 100 с.
ISBN 978-966-327-127-9

Нова збірка відомого українського поета Степана Бабія містить твори різноманітної тематики: тут і гостро публіцистичні речі, і щире вболівання за долю рідного краю, філософські роздуми про сенс життя, є пейзажні замальовки. З точки зору форми автор користується як класичним римованим віршем, так і білим, а також верлібрами. Техніка віршування своєрідна, відчувається багатолітній творчий досвід, неповторний почерк автора, його вибуховий темперамент.

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА

Інв. №

958230

УДК 821.161.2
ББК 84 (4Укр) 6

ISBN 978-966-327-127-9

© Бабій С.О., 2009

Осіньна райдуґа

* * *

Уламок місяця, як надбитий полумисок,
зайвим завис у ранковому світлому небі
перед яскраво палаючим сонцем –
збляклий, поблідлий...

Ще чверть доби – помаранчевий, золотистий,
наче кленова коновка,
черпав медове повітря
над темніючими садами...

Хисте мій, що серед ночі прихований хмаровинням,
часто вигулькував, зблискував радісною появою,
не залишися поблідлим уламком полумиска
перед яскраво явленою молодою зорею.

Вже в далині гуляють, дивлять дороги
 Кривавляться дороги в далині.
 Серед куточків раю, що віт Бога,
 Один з них подаровано мені.

Варився я також в гарячій печі
 В тім неаситі, чварах, боротьбі.
 .. Ці суперечки, сунички, занеки,
 Шепнула, рангом, людя, не тобі”

В розтерзаній, у хворій Україні
 Збережені лишні шель ще крає
 Джереда чисті, ночі солов'ин
 Душі, що ніхто не отруїв.

Ім слів би, як з Гіртеїового серця,
 Що запахло кичі бойові,
 І потече з найменшого джерельця
 Жива вода в зневірній цей світ

І молоді, як молоді повстанці,
 Скривавлені дороги перетнуть,
 Зуинять металеві дикі танці
 І змиють з України каламуть

* * *

Дві України – та, що на волах
І та, що мчала з шаблями на конях,
Послався ж недарма Чумацький шлях
Й калина встала в кетягах червоних.

Відремигали втомлені воли,
Копита збили, відіржали коні...
У внуках волопаси дожили,
Під прапори схиляючись червоні.

Але й скипала калинова кров,
Що не зрідні скривавленій онучі.
Пливе, як стяг, в козацький степ Дніпро
І поять дух із сином, що на кручі.

* * *

Так, як Москва за Кримом,
Так, як за Вóлинню поляк...
Хтось іще ностальгує
за втраченим не своїм...
Боже мій, роде мій – воля!
Купіна неопалима – спалювана Україна.
Живем! – І на тому стоїм.

НОКТЮРН ІЗ РОЗПАЧЕМ

Крізь хмари холодні осінні
прорвалась яскрава зоря...
І хмари, і тіні... І хмари, і тіні
І що не дають засіяти
на світ увесь Україні,
Як і засвітитись поетам, її бунтарям.

* * *

Боже мій, коли ми зустрінемося
на Страшному суді,
Запитаю: що ж Ти з бідним народом
моїм українським робив?..
І мені не страшний найсуворіший присуд
в загробному світі:
я і в цьому із родом моїм,
з Україною долі гіркої відпив.
Та, напевно, не буду оригінальним -
Думаю, що подібна вже мова велась,
Не могли ж промовчати всі страдники -
наші поети...
І найперше Тарас!

* * *

Клубок енергії –
як і кульова блискавка –
повна напруги душа.
І поки не розірвалась,
блукає – як і та серед предметів,
по закутках – так межі людьми
(чи живими трупами)
шукає входу чи виходу...
А вже коли вибухне
(ото буде рейваху!)
той клубок енергії
блукаючої душі...
Чекайте!

* * *

Під червоними, як дашками,
Грілися під партквитками,
І сьогодні задами гріють
Дохідні теплі місця.
Коли ми з трибун, з майданів
Батожили владців поганих –
Вони язики і душі тримали у задницях.
Тепер і вони патріоти,
Повиходили із-за плоту
І вишиванка яскраво не на однім цвіте,
І де та кара Господня,
Чи нам лиш – Базар і Кодня?..
Плазуюча їхня мудрість зна те, що крило пусте.

* * *

Як обіднів, раптом, часу оцього лихого наш світ,
Скільки напрочуд яскравих і гарних людей –
скільки високих талантів, зірок
закотилося, раптом, за обрій, у ніч...

Нас покинули.

Порожньо, пуста. Печаль невимовна, німа -
їх нема.

Овійне тільки смуток запиваний гіркотою.

А скільки, гляньмо, озлоблених, Україні ворожих облич,
що бережуть себе від випадковостей і від негод
у своєму розміреному, обережному ритмі.

Бережуть своє, таке непотрібне нікому життя.

Через те і жорстокішає, і стає невлаштованішим
цей покинутий, Богом осуджений світ.

* * *

Де я живу? Серед кого? Вампіри
Ссуть з України сердешної кров.
Ходять з людською подобою звірі,
Під пишновборами – люте нутро.

Душі безбожні, духовні каліки –
Ними кишить занапащений край.
Яко поет, дипломований лікар –
В розпачі: як позбуватись цих зграй?

Древні казали: вогонь і залізо,
Якщо не діють лікарства, слова...
З віком двадцятим, лукавим і грізним
В морок ця нечисть не відплива.

Поки безправ'я, не діють закони,
Ходять сновидами керманичі -
Тільки караючі юні загони
Можуть у зла відібрати ключі.

* * *

Те, що скінчилося з Богданом і Мазепою,
Розпочалось „Історією русів”,
Як шаблі вже були на коси переклепані –
Звелось слово в тій великій скрусі.

Неславою покрившись самоїдною,
Життя пробилось у новому руслі –
Ударив сміх тиранів „Енеїдою”
І ранив душі щирістю „Марусі”.

Піднісся дух над спадщиною бідною
І світ зачався у новому русі.

СИМБІОЗ ШЛУНКІВ І ГРОШОВИХ МІШКІВ

Юрма перетворена в шлунки,
А шлункам потрібні гроші
І в ненаситному шлункові наша уся біда,
То й маємо те, що маємо, браття мої хороші,
Забуто тоді про серце, що душу Господь нам дав.
Що є ще добро на світі і честь, і достойна слава,
Що зводяться в гріх великий, здавалося б лиш грішки...
І замість високих поривів, ідей і краси держави
Ростуть фешенебельні вілли і грошові мішки.

У СВІТЛІ ПАМ'ЯТІ
ПРО ІВАНА СОКУЛЬСЬКОГО, МІЛЕТІЯ ЛАХМАНА
...АНДРІЯ ПОЧАЇВЦЯ

Боже мій, скільки писати –
Мучитись можна ночами?
Чи я повинен сказати,
Довжити ними почате?

Те, про що говорили,
Те, що було між нами,
Що не взяли могили, –
Будить страшними снами.

Навіть дикіше собою –
Що постає навколо
Вироджене добою...
Школи наші і поле,

Все забур'янене... Знову
Битися треба за мову,
Гострим разити словом
Тупоголове...

* * *

Що безвихідь зводить у безвихідь –
Б'ють на сполох застороги давні:
Став туман національним лихом –
„П'яний раб не чує дзвін кайданів”.

ВІРШ НАПИСАНИЙ В ДЕНЬ ТРАУРУ

Україно моя! – Перемішане з кров'ю вугілля,
Перемішана люто із кров'ю стражденна земля.
Кам'яніючі сльози з намерзлого чорного гілля –
Над жалобу твою і над битий недолею шлях.

Розривається серце... І пам'ять роз'ятрує душу,
Що за вічне прокляття і наслана чорна біда
На цю землю пахучу, немов розквітаючу ружу?..
Матері – перед Господом і Матір Божа рида .

Україна моя – перемішане з кров'ю вугілля,
Як і вся перемішана з кров'ю земля золота
(Кам'яніючі сльози, намерзаючі брилами, сіллю)
Від безмірних страждань постає понад світом свята.

20. 11. 2007

БІД УКРАЇНСЬКИХ ГЕНЕЗА

Носій учорашній кривавого партквитка
Вже із синьо-жовтим сьогодні значком на вилозі,
Та досі червоного носить в душі черв'яка,
Стає каменюкою часто на нашій дорозі.

І в церкві вже в перших, і навіть суперпатріот
(Чи новоналитися яблуко може червиве?..),
І, наче косяк у тенетах, так б'ється безправний народ,
В генетах, що плетені (прядені) з коконів душ
неправдивих.

* * *

Їм все чуже...Та що чуже – вороже:
Чим ти живеш, що в тебе на роду,
І не пройме їх, і не потривожить
Те виболене, твій поривний дух.

Така вже з прадавен людська натура –
Приховані задвірки за фасад,
А на тобі не мамонтова шкура
Над жаром серця. що не вигаса.

* * *

Ота біда, що протягом століть
Розшарпувала, рвала Україну,
Над нашою душею так стоїть
Донині: неукріплені стіни –
Для лиховіїв, мов колись орді, –
Широкі пройми в наш привабний простір.
І протяги дошкульні, як тоді,
Й непрошені все сновигають гості.

* * *

Зазирнула немічна старість –
Хвороба вибила з колії,
А поруч очі великі карі
Її.
І ти, примирений чоловіче
(Вітрила впали і не гребеш),
Мов у майбутнє глянув крізь вічко,
І там побачив себе.

ЧУЖА ЇМ ЗЕМЛЯ

Ця земля – полігон?
Скреготить, сплющується залізо,
Закривавлений шлях (і пекельна дорога куди?),
З пекла – в рай?.. Там, як на переїзді завізно,
А позаду киплять казани: і бурди, і людської біди.

Ця земля – полігон для жорстоких експериментів,
І маленький солдатик не має тут зовсім ціни
Для бездарних малих командирів,
дрібних президентів,
Де вмирають надії і гинуть найкращі сини.

Їм земля – полігон диких викидів і сміттєзвалищ,
Поріділих, збіднілих лісів і отруєної води...
З молотком і серпом під знаменом червоним
„товариш”

Тут стоїть, насміхається...
І мовчать недолугі суди.

* * *

„ Цвіте терен, цвіте терен,
А цвіт опадає...”

Народна пісня

Тернові гущаки, мов білі хмари,
Так щовесни – як терен зацвіта...
Але вінець терновий – засіб кари,
Що на чолі скривавленім Христа,
Мабуть приніс оцим корчам покару:
Щороку цвіт побитий обліта
(Північний вітер, зазимки і хмари
Холодні у порі передсвітань).
Як обгорілі, шерхнуть поруділі
Рясні суцвіття мертві на гілках,
Неначе кров іржава на голках
Колючих, що впивалися у тіло.

ЗЛЯКАНЕ ЛИСТЯ

Найменший подих леготу – й тремтять
Листочки посивіли на осиці.
Віками ту легенду шелестять,
Немов про перст Господньої десниці.
Ота петля й ганебний в ній кінець
Запроданця і зрадника Іуди...
Вже в тому дереві тисячі кілець
І не його торкається осуда,
Та слід ганьби лишився, як печать,
І тіло те знеславлене, у корчах –
Як тінь на нім... І злякано тремтять
Бентеженні осикові листочки.

РІВНЕНСЬКА ОБЛАДЕРЖВІБЛІОТЕКА
Інв. № 958230

* * *

Білий цвіт у моєму селі
Почорнів
однієї весни –
Голосіння, плачі матерів:
Їх не стало синів,
Впали у полини.

І цієї весни
Білий цвіт почорнів –
Не вернувся Олень*
З харківських полинів.

СИНОВІ

Виходиш з граніту...
Живий, молодий
пожадливий погляд (художникам дяка),
Немов пориваєшся знову сюди
З туманної далечини Зодіаку –
Підтримати словом, підставить плече,
Зміцнити нескорений дух українця...
В холоднім граніті вкарбований щем.
...А біль наш і сльози – у серці по вінця.

---

* Син

ВИРЯДЖАЛА МАТИ СИНА

Проводимо в армію сина.
Ця осінь холодна й сумна...
Ти ще молода і красива,
Й напружена, ніби струна.

Ось-ось забринять твої сльози
У темних вологих очах:
Над світлом вовтузяться грози –
А син тобі ще дитинча.

І сніться тобі українно
Сипучі Афганські поля,
І серце стужилось чайно
Над вирядженням соколям.

...Кохана моя Чураївна,
Тополя, що вийшла на шлях.

1986 р.

* * *

Скільки найрідніших і найближчих
Відійшло. Запало опустіння,
Так, немов холодна чорна тиша
Облягла порожній гай осінній.

Так, немов би лишені галяви,
Де росли улюблені дерева.
Крізь мурави братство кучеряве
Наросте... Та не замінить кривних.

* * *

Коли засинаю беззахисним посеред ночі
(Ні варти надійної поруч, ні сторожа-пса),
Зринають, як привиди з мороку,
  плинуть у сні поторочі,
Але відкриваються зорями небеса.
І стане душа тоді змучена полем бою,
Справдешне тоді відкривається
  (хто ж бо ти є?),
То сили небесні із темними схрещуються
  над тобою
І промінь спасенний в обійми страшні не дає.

* * *

Немарне проллється кров –
Кров кличе враз за собою.
Як полум'ю треба дров,
Так справі гребя героїв.

Як мучеників – для Христа
(Вогонь той – тисячі років!),
Не мерхне правда свята
Піднесена духом пророків.

* * *

Так і завершиться (черга дійде й до мене):
Коло замкнеться... Зімкнеться, як на воді,
Сонце погасне – осіннім опалим кленом,
Стане душа на найвищій суді.

Слово залишене стане душею,
Я в ньому стану, як був – увесь.
...Вічна безмежність, що за межею,
Й зіроньки зблиск на краю піднебесь.

* * *

Жорстокий світ і вчителі чужі
Витлумлюють, перевертають душі,
Стоять чужі над ними сторожі,
Отруйним зіллям свіжу парость душать.

Гримить над нами небо грозове
І поїзди летять, повз нас гуркочуть...
Старе кістляво стискує нове -
З минулим розпрощатися не хоче.

* * *

Осиковий кіл у могилу повстанця
Затісував словом продажний піт...
Спливала рікою кривавою нація
І все наше рідне паскудив совіт.
А хрунь підвивав на червоному возі,
Укріплював словом – супонив ярмо...
Та сталась пригода на чорній дорозі –
Ураз зупинило їх Боже гальмо.
Осиковий кіл нишком витяг піта
Й до нього ладнати став предківський стяг,
На інший мотив свою пісню затяг
І став проклинати найдужче совіта.

ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ ОДНОГО ТОМИЩА ВІРШІВ

У хащах слів, як хащах лісових
Ховаються затіненими квіти.
Спів солов'їв і крик нічний сови
Вчувалися і їм не обігрітим .
Але ті хащі, що сховали квіти,
Вподібнювали їх до неживих.

ЧОРНИЙ ВІРШ

Як знаки запитальні – граки понад гніздами,
Де вже гріють кубельця принишклі грачихи.
Тепла ніч набрякає холодними зіздами,
Тепле сонце всміхається лагідно, тихо
Над гармидером днів, над дими сміттезвалищ,
Де і людом кишить, як і братством грачиним...
Та не грак багатьом – вовк тамбовський товариш
Всім отим бузинятам, отим шуфричинам.
Світ голодний, аж чорний, сумує з граками,
Хоч і є десь місця, ласіші регіони...
І чорніють думками – сидять між гілками,
Що без листя чорніють також, як ворони.

ТИХА РАДІСТЬ ПРИГНІЧЕНОГО (Саркастичне)

Замість яблука, винограду –
солоного помідора
Пожуй собі, брате,
(ще є на столі),
У рік високосний так нас покарати –
В садах висне сум на безпліднім гіллі.
Базари горять – по насипані гори,
Чужа дивина, та кусає ціна,
А ти ще радій, що жуєш помідора
І що в твою хату не вдерлась війна.

20.09.2008

БЛИЙ РОЗПАЧ

Втомившись від віршів
і виданих книг неоплачуваних –
перейшов до землі.
Ну а там – до висіювання буряків.
Теплий (щойно доставлений із цукроварні)
в мішках сипкуватий пісок
грів холодними осенями
не тільки нахололі на возі стегна,
а й збунтовану мою автономію, чи...незалежність.
Але і тут несподівано пізньої осені
був нанесений неочікуваний удар! –
за доглянутий, вирощений і обшкрябаний,
уподібнений до боеголовок буряк,
так брутално (прирікаючи на гужові,
а, вірніше, безкінні в сільському болоті митарства)
було мені не заплачено.
...І вже снігом, як цукром тим білим,
засипало землю, опустілий город
і дворище бурякопункту,
позамикані на іржаві колодки
порожні склади і холодну контору...
І мій розпач посеред зими:
вже податися далі куди –
в цім хаосі – і за автономією,
й за примарною власне будованою незалежністю?..

ВІДРОДЖЕННЯ

Живою тканиною сотаються із серця рядки,
Витікає енергія ними, що живиться мозком і кров'ю,
Клюють враз, мов птахи (і не обженешся), думки
І тільки душа – невичерпна криниця любові, здоров'я.

Мене обкрадають (як поле граки ненаситні) роки.
У незагороджений сад заглядають сусіди, злодії,
Сокири їх врубують рани в березах струнких...
Та сад зацвіте – і все знову, немов молодіє.

Той сад омолоджую – крони скидаю старі
І знову життя вибухає – зі стовбурів рветься пагіння.
Встаю і молюся до сонця, не до віттарів,
Й мене напуває – відроджує дух мій і тіло – проміння.

* * *

Віддати все: і молодий вогонь,
І серця бій, і непокірну вдачу –
Натомість млявість, стриманість ледачу
Відчути в кволім потиску долонь...

Й забратись у своє мале село
До чистих вод, на килими зелені.
...Зерно струмує, сиплеться крізь жмені
І піт гарячий зрошує чоло.

В саду – медово-яблуневий дух
І гупають, як гирі, в землю бери.
Лисніє пишне птаство краснопере...
Все – так, як і століттями в роду.

Але вогонь і непокірний дух,
Що не погас і жилами нуртує –
Підніметься і, вірю, погуртує
Навколо себе силу молоду.

* * *

Лежу в глибині ночі
на самому дні
в однині
(як в труні),
І просвердлюють темінь
безсонні очі,
І заіскриться зірочка
у темнині ...чи в мені?

* * *

В день закоханих двом закоханим
подарував золотий Оріон...
Показав найкраще сузір'я
якого вони не знали –
крокуючого над нами Стрільця.
...Отак пізнього вечора,
гуляючи після втомливого дня,
двом незнайомим трепетним душам
відкрив на заворожуючій карті неба
диво оперезане срібним поясом –
крокуючого над нами Стрільця.

* * *

І в полі, як на морі,
Дивлюся на кохану:
В мереживі прозорім –
Туга принадність стану,

Осяйливі під сонцем
Незмерхлі карі очі...
Пшениця і осоти,
Як хвилі, тут лоскочуть.

Краса, вона красою
Залишиться усюди,
Приморською косою
Цей видавсь лан у грудях.

...Арканила косою,
І впав на литі груди.

* * *

Як на гарну картину – на дівчину гарну
Задивився за звичкою...
„Що він хоче старий?”
І заглянула здалека юність примарна –
Під розлогими вербами золотої пори:
Пахне медом вербовим і болотно – рікою,
Млосно від поцілунків і весь – у вогні...
І ту дивну картину не дістати рукою,
Ту красу, що ця зустріч нагадала мені.

* * *

Над селом Оріон сплив у пору
із третіми півнями,
Вже й націлена стрілка годинника,
як і Стрільцева стріла.
Мені рано збиратися треба в дорогу,
До Рівного,
Залишати отут незакінченими безкінечні діла:
І утворений блок (тільки партіями пташиними),
І обвішаний, наче гранатами, грушами сад,
І стіжок той, що в поспіху не довершили ми...
Все, що буде чекати і кликати буде назад –
І це небо глибоке сільське
із зірками-каратами,
І шуліки, і лис симпатичні, але вороги...
Все тут, поки живу, серця не залишатиме,
Щоб захоплювати, додавати любові й снаги.

ЯК НИВИ...

Такі – як весніючі ниви,
Що на орачів чекають
з могутніми їх плугами...
Чекають...Асфальт черкають
сталевими підківками.
Ще так плодоносної зливи
Жадливо із хмар виглядають.
А вийде орач-щасливець,
Ногами стане міцними,
Засмаглий, не хворобливий,
Занурить леміш у ниву.
І теплою борозною
Довго буде ходити,
З насіння його яриною
Цій плідній ниві родити.
А не дочекаються ниви –
Не затріщать під плугами
Сплутані стебла пониклі –
Залишаться облугами.
Бо ратаї їх заспані
(Тремтять від вчорашнього руки),
Й в ослабленім намаганні
То вже не робота, а мука.

ПОХОЛОДАННЯ

За броньованим льоду щитом,
За сталевими лезами вітру,
Із-за штор, задрапованих вікон –
Силует, як холодний фантом.

...Задивлялись діброви, гаї,
Квіти в полі, смаглява пшениця
На освітлені радістю лиця,
Осіянні принади її.

Як піднесені тіло і дух
У мелодії дивній зливались...
Але птахи з теплом відкохались
Й запливло все за льоду сльоду.

І життя, як в холонучих риб,
У сповільненім анабіозі.
Квітка не зацвіта на морозі
Й не вилазить напружений гриб.

За броньованим льоду щитом,
За сталевими лезами вітру,
Із-за штор, задрапованих вікон --
Силует, як холодний фантом.

* * *

Коли цвітуть дерева –
І зацвіта душа,
Навіть як в ній дере вам,
Чи сум не полиша...
Але цвітуть дерева
В занедбанім краю
І на крило бере вас
Птах кожен у маю.
І ярина, як цвяшки,
Поблискує з ріллі:
Це щастя, хоч і важко
Дається на землі.

* * *

Наче в іншому світі –
Як в тумані рожевім,
Недолугих сусідів
Заступають дерева.

Стільки дикого птаства,
Їх оперення, крила...
Все вороже, мордасте
Ця краса заступила.

Як в солодкому мреві
Почуття розчиняю.
Трави, квіти, дерева –
Все з пракореня Раю.

* * *

Цілий ранок виспіває іволга
Під рок-супровід сойки, сорок,
Зяблик, шпак, синиці – на скрипці.
Як в трубу гуде дикий голуб,
Одуд з дятлом в строкатих фраках –
Йде великий в саду концерт:
Цілий ранок виспіває іволга.

* * *

Як білі медведі, хмари
Арктичними гнані вітрами,
Неначе Господня кара
На все, що розквітло рано.

Над садом вітрила білі
Побила холодна сила,
Дерева – як обгорілі,
На травах – паморозь сива.

І вкотре душі не гріє
Прогноз на мінливу погоду,
Й такий – звідки вітер віє –
Характер і у народу.

НЕДОСВІТ. ТРАВНЕВІ ЗАЗИМКИ

В одну ніч була знівечена краса –
Цвіт побитий. Як в зародку вбите дитя.
І мовчали холодні, як лід, небеса
Над обкраденим роком трудного життя,
Над обкраденим щастям (ним радував сад).

* * *

Жовтень жовтий, як мед. І медове усе
При кінці його – яблука, сливи і груші.
Вітер в трави холодні добра того нам натрясе,
Все обмите дощем, вітер все полірує і сушить.

Хоч бери і цілуй, надивляйся на красу,
Все дорідне, настояне і соковите.
То земля для любові свою випромінює суть
І дає нам снаги в пізній осені радісно жити.

* * *

В листі по кісточки, в шересі, у шарудінні (юга),
Ходим , збираєм у листі волоські горіхи,
Червонобокi ранети в траві, що обніс вітрюган, –
Передзимова, остання на холоді втіха.

Удовж межі хризантеми біліють, як сніг,
А на душі так сумирно, так лагідно, тепло
Все нерозтрачене, все що любив і зберіг,
З щедрою осінню щедро даруєм для тебе.

ОСІННЯ РАЙДУГА

Як в стереокіно, ворухиться проміння
З проломів хмар. І золоті снопи
Розсипалися по землі осінній,
І сірий день – як ворон –
відступив.

І в далині, як на смутнім екрані,
Заграло диво: райдуги крило
затріпотіло. Мабуть, так востаннє
осіннє небо радісно цвіло.

...Поезія, мов райдуга осіння,
мені барвистим тріпотить крилом.
Докучний дощик, сіре хмар склепіння,
І враз -- глибокий сонячний пролом!

1971 р.

* * *

Холодне і гостре, як лезо,
повітря світанку.
І засклені за ніч калюжки
тріщать під ногами.
І просинь, і провесинь
холодно й гостро
дзвенить у повітрі.
Лунке і надтріснуте „кар”
на лискучій, на білій березі –
мов лід розколовся...
Березовий сік заструмоче.

80-ті

* * *

Біжать подивитись цікаві, як похорон йде...
Біжать подивитись, як вдарились автомашини...
Як сіль, потрясіння потрібні не раз для людей,
І гострого прагне душа серед звичного плину:

Схвилюється кров і од жаху стріпнуться серця,
Яким недоступні Бетховени і Берліози,
І тиха задума проступить у рисах лица,
І душу обмиють раптові нахлинулі сльози.

1974 р.

* * *

Чорнобиль душ. Їх небезпечні зони,
Промінням чорним вражені серця...
Лісів поліських малинові дзвони
Оплакують покинуті місця.

Жорстокий світ зорить холодним блиском
За лавами залізних поколінь,
Немов передчуває, що вже близько
Той час, коли космічний вдарить кінь.

Як пишеться: спадуть небесні сфери
І все пойме вируючий вогонь...
Чорнобиль душ, дух чорної пантери
Кров злизує з поранених осонь.

КРИКИ З-ЗА ДРОТУ
(З розповіді очевидця подій у концтаборі)

I
ЕКЗЕКУЦІЯ НАД ВАГІТНИМИ

Стріляли їх і кидали кати
В страшний вогонь, що бушував у ямі,
Тріщали, розривались животи –
В них немовлята корчилились в нестямі.

Ще жоден екзекутор до таких
Не міг дійти тортур... Здригалось небо,
Попечені стискались кулачки
Від немочі постояти за себе.

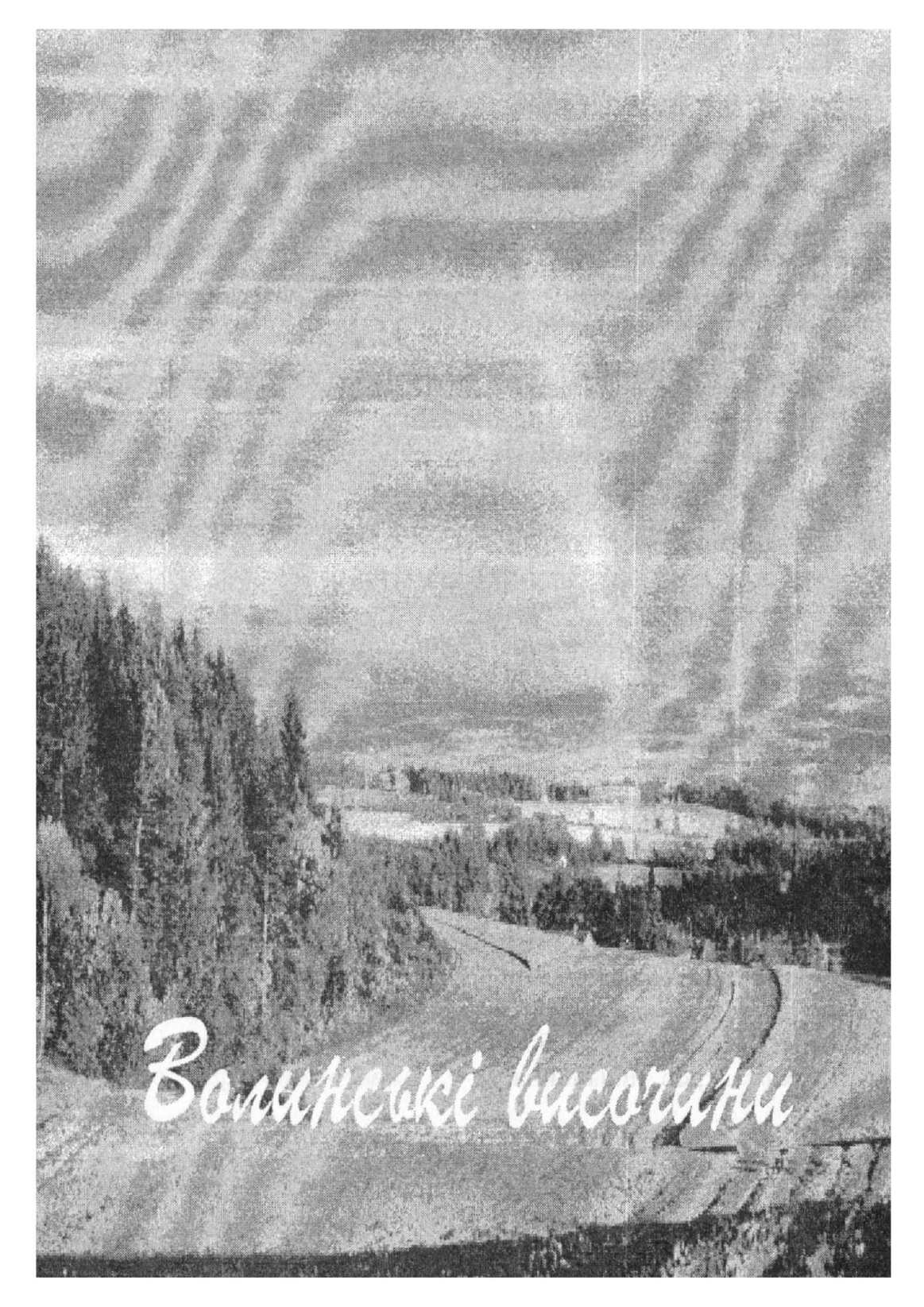
II
ГРУЗОВИК З ДІВЧАТАМИ

Як тридцять весен, їх везли у ліс,
Везли, як їм гадалось, на роботу,
Але у того, хто сюди їх віз,
Були свої завдання і турботи.

Було все біле: сніжність покривал,
Неначе смерть – біліла постать ката,
Біліло, м'якло тіло, наче вата,
Летіло в прірву. Гасла голова.

З них брали кров. Текла, текла вона
Уся до краплі з молодого тіла,
Вмиралось - засиналось, не боліло...
Заготовлялась кров. Ішла війна.

1977 р.

Волинські височини

* * *

Від щоденного натиску, від високого тиску
Припиши собі, лікарю, шум ясенів,
Нам ще рано в житті цім підводити ризику,
Найтемнішої ночі – які зорі ясні!

Всьому наперекір заздрісному і злому
Ще опинимось і на коні,
І путівка у сад яблуневий, додому
Посміхнулась укотре мені.

* * *

Анемони ще сплять. Їх заплющені квіти
На світанку холодному... Заспаний гай
(Захаращений хламом, що звозять всім світом),
Та пташиний прокинувся веселограй.

Соковите, напружене все вже для росту
(Що в зеленому буйстві утопить сміття),
Первоцвітом, безсмертниками, живокостом
Оновляти, прикрашуватиме життя.

* * *

Впаду в материнку -- в пахучі меди
(Земля материнська струмує медами),
Заплутався джміль волохатий, рудий
І тонко видзвонює жалібну гаму.

Виплутую з зілля: щасливий лети!
І радість похмурому дневі видзвонюй,
Ми хоч і далекі, а ніби брати
І в мене дзвін (рими), і злети на волі.

І ваблять густі материнки меди,
Пахуча земля чебрецями гірчить нам...
І я, і цей джміль волохатий, рудий
Раюєм в куточку малої Вітчизни.

* * *

Рясніше, ніж в циганки у коралях,
Намиста провисають на гілках –
Черешня на голибіських горбках,
Що затінить красою і міс-кравлю.

Не чіпана, нічия. Мов уста –
Медові ягоди, що тануть – як в цілунку,
Душі такі Господні подарунки
Ще в наших є розхристаних літах.

І не ростив ніхто, не доглядав,
Тужіла на вітрах, міцніла дика,
Щоб я її таку у вірш покликав –
Красі життя її красу додав.

ПЕРЛИНА

В лугах осушених – замулені джерела,
Зарослі бугилою, куширем,
Заховані, неначе в мушлі перли,
В глибинах... Лиш одне, де кремнезем,
Живе ще між камінням під горою –
Пісок ворушить на ясному дні,
Булькоче і струмоче чисто – поїть
Бідову річку і співа мені:
Співає солов'єм в плакучій вербі
(Обоє п'ють із цього джерела).
Холодне теплі спогади поверне,
Єдина ця перлина край села.

* * *

Липневі зливи...Види на врожай
Поволі блякнуть – золото зчорніло,
В тумані, наче сонце посмутніле,
Очікуваний новий коровай.

Дощі, густі тумани – на гриби,
Але вони уперто не вилазять,
Так переднівок сів на перелазі...
Вже сохне голова – що не роби:

Згнів помідор, ржавіють огірки
І молоко не радує ціною...
І тільки півень серед купи гною
Горланить, наче п'яниця гіркий.

* * *

За вікном і шумить і гуркоче
Громовержцевих шал колісниць –
Розбудив мене грім серед ночі,
Хата сяяла від блискавиць.

А за сяйвом ставала темніша
Непроглядна тривожна пітьма.
Мить відчула душа ту гостріше,
Коли захисту майже нема.

* * *

Три дні – немов війна. Гуркоче і гримить,
Все небо розпанахує над нами,
Стихія не стихає ні на мить,
Поналивало, хоч пливи човнами.

...І з гуркотом посунуло на Схід,
Немов тяжкі обози, плинуть хмари.
Великих бід, нещасть лишає слід
Така небесна невмолима кара.

І в нелегкий для нас лихий цей час
Так добиває і надії крушить...
Без маку Маковей, без яблук Спас,
Без меду бджоли, без любові душі.

БУЗИНА
І
ВМИРАЮЧЕ СЕЛО

Поглинала далина вирваних з корінням...
Поростає бузина понад запустінням.
Де садиби, де сади – все життям буяло –
Тих руйновищ вже й сліди геть позаростали.
І, здається, не війна, на село ж на лихо
Наступає бузина, обступає тихо.

ІІ
ЯК НАСЛІДОК...

Геть зарослі бузиною
кинуті сади,
Експансивна і живуча
(навіть не сади).

І на хатнищах квітує,
пустки – у вінках,
Немічним і лінькуватим
шкряба по шибках.

Хоч, немовби калинові,
цвіту кошики,
Та ні співу – обминають
ті корчі пташки.

Кущ ядучий дух смердючий
довго береже,
Й тут земля не калинова –
бузинова вже.

КОРІННЯ

Так глибоко – старе коріння,
Давньовічне коріння села,
Що із нього, немов пагіння,
Зміна нинішня наросла.

В глибину ту – в старенький цвинтар
Поглинала земля сира
В полотняних марнарках, свитках
Тих, хто порав її, прибрав.

Нам приборали й корінням стали,
Теслі, бондарі, ковалі...
А над ними повиростала
Парость миршавенька в селі.

Йй не треба городу, поля,
Доживають старі сади...
І маліє село поволі,
Роз'їжджається – хто куди.

„Вмирає село” – хтось каже.
Коренева система мре,
Рвалось так і коріння княже,
Йй недостояних прадерев.

* * *

Високий дух – бо ж на височині*
Ми народились, вирости, кріпились
І навіть вже в далекій далині
Високість та нам додавала сили.

Високий дух...А то ж – повстанський дух,
Нескорені супроти супостатів
Лише в моєму одному роду
У стрій послали цілий рій повстанців.

І хоч важкою доля слалась нам –
Сибіри, каторги, смердючі каземати,
Та дух передавався той синам,
Що знов були готовими повстати.

І підвелись... Знамено майорить
Й для тих, що горді голови поклали –
На височинах синьо-жовті прапори
І паростки гіркої, але слави!

---

* Волино-Подільська височина

ПАМ'ЯТНА ДОРОГА БЕЗ ПАМ'ЯТНИКІВ

Та предкавічна дорога від дому у світ
між полями, позначена давніми, нині незримиими віхами:
„Коло корчика”, „Коло черешні” та „Коло фігури”,
а ще біля хрестів – дерев'яного і камінного.

Коло корчика (пишна шипшина росла), там - казали –
золото в ніч передвеликодню нечисті випалюють...

Ще повідали, що й в хаті покинутій біля черешні
чорт-домовик із горища половиною сипав,
стукав не раз, удовицю лякав по ночах
і перебралась заставив до рідних в село
(вітер із чистого поля закручував так
і тривожив нещільно прибитою дошкою).

Там, де „фігура” – був зведений хрест
(„хрест воздвигнут в честь освобождения...”)
після панщини. Виросли тут і сплели свої крони в одну
клен - великан із крилатою липою...

А вже пізніш біля них притулились
могили братів двох, повстанців.

Там, де був хрест дерев'яний – заблуканим знак був –
стояла корчма і, вертаючись взимку з фурманки,
все зігрівались мої земляки,
пропиваючи часто нужденний зарібок.

А на границі, вже коло хреста кам'яного,
страшно згадати побоїще сорок четвертого року...

Де під командою рудоголового зрадника з Михалівки
парубчаків назбирали червоні кати (нібито формувалася
сотня).

Той провокатор на білім коні...чисте поле...
і незамовкаючі, люті у засідці кулемети...

Так і винищували безневинну, що тільки розвинулась,
памолодь - як ворогів своїх – енкаведисти.

..Нині полями дорога з отими незримиими віхами:
так потрудилися час наш із виродками (атеїсти -
безбатченки)-

вже ні хрестів, ні могил, ні дерев-великанів (убили їх -
силосну яму підрили).

Але живе сила пам'яті – досі ті назви
лиш в пам'яті, але живуть!

* * *

Я бачив тих, що вмiли помирати,
За Україну йшли на смертний бiй,
За неї йшли за грати і на страти,
Вони живі у пам'яті моїй.

Ще тільки сонце сходило над ними,
Були вони безстрашні, молоді,
Завзяття їх мене заповонило
І дух їх передавсь мені тоді.

І вже ніщо з тих пір не підкупило,
Щоб образ їх затьмарити святий,
Він додавав упертості і сили,
Допомагає діяти й рости.

За ними, за провісниками волі
Таємні торувалися стежки,
Слова переливалися із болю...
І прагнень тих діждалися таки!

* * *

Зніжені мої руки тріскають від землі,
Тріскають від мастила, хімії, від іржі...
Зніжені мої руки лікаря і поета
З кореня й роду селянського
нині наче соромляться –
поруч із загрубілими,
мовби репанокорими –
стрітися при столі.
Зайвого завдають клопоту
бавитись, знатися з кремами.
Руки, що прагнуть заступа,
вил, коси і сокири
(праця така досі радує),
нині не можуть віддатися
з повною насолодою
всьому, що пахне землею.

Чи то ревнива муза
Так, як жона до мужа:
– Знай, віддалишся трішки –
Пальці до крові тріснуть.

* * *

Ех, косовиця!..
Клята павутиця
І всяка нечисть влізла у город,
Роса сріблиться і коса іскриться
І я чомусь подумав про народ
Сільський мій, горопашний, картопляний,
І я в картоплі цей бур'ян кошу...
Сусід косив би, але нині п'яний,
Не перелізе і через межу.
Він любить побалакати зі мною,
Згадати наше, владу прошерстить,
Ту, що його вважає перегноем...
Коса шаркоче, зілля шелестить,
Очищується поле картопляне.
І поруч закуняло чудо п'яне.

* * *

„Лиш би була картопля, а решта – то все фігня, –
Дядько Махтей виводить пасти на вигін коня, –
Спікери, президенти голови хай мастять,
Як то мое лаштувати латане ними життя.
Щоб мав я на куриво пенсію і на привозний нам хліб,
А на оті агресії і як мав би вестися піп,
Я дав би хлопцям пораду: щоб мали добрий батіг,
Тоді, як і мій буланій, ніхто бокувати б не зміг.
І не ходили б прибуду по українській землі,
І сотворилося б чудо в забутому Богом селі.
Тоді нам потрібна Європа була б, як для мого коня,
А так, нам би лиш картопля, а решта усе фігня”.

СПОГАД ПРО ПЕЧЕНУ КАРТОПЛЮ

Ще не було колгоспів. Батько з матір'ю в полі
І я, відкалатавши перші уроки у школі,
Дзвінкими під осінь стежками
Мчу легко, як вітер на волі,
у поле до бараболі.
Йде священнодійство: визбируванні руками
Червоні, жовтаві округло
відсвічують в сонці боками
дорідні з борозен крумплі.
Й мені є робота: носити
посохле бараболиння
і вогнище розпалити.
Та в палахке жаровиння
накидати бараболі,
Щоб вигорнуту, без солі
підпечену їсти з лушпинням, –
Було щось смачніше у полі?!
А потім пов'язані міхи
горою лежать на возі,
Й колеса за нашої втіхи
риплять од ваги по дорозі.
Роки...Вже у мене онуки,
Й за економічної скрухи
Пригадую давню науку,
Узявши заступа в руки.
Вже не бараболю – картоплю
Підтягую за картоплинню,
Не кажучи вже про крумплі
(Не вживане слово нині).
Не стане і для розпалу
Сьогодні матеріалу,
І тільки з далекого поля
Запахне та бараболя
Печена, що їли без солі.

РАХУНКИ

Копая картоплю --
рахую рядки (ще попереду – лан!),
а вже потім берусь за корчі --
кожен з них піднімаю,
мов квочку за крила,
над кладкою жовтих (смачних),
наче яйця, бараболин.
Ще заходжуюсь часто лічити
дорідних, розсипаних їх...
Потім відра, мішки
порахуємо втомлені,
димом вечірнім пропахлі...
щасливі!

* * *

Відбули лелеки з ластівками,
Як земля прощалася з теплом,
Потяглися журавлі вінками,
Час і нам прощатись із селом.

Зоране, запоране все нами,
Опустілий, почорнілий сад,
З нього тільки дятел телеграми
Буде слати – кликати назад:

Що село загрузле в чорних ріллях,
Кинуте в сирій осінній млі,
Зграйкою беріз у сукнях білих
Стрине на пробудженій землі.

* * *

Йду по гриби...
а на полях – раби.
Як мовить наш сусід:
„Ни света, ни просвета”,
Рачкують по горбах –
напружують горби,
Потомки кріпаків
і пасинки советів.

Товкмаче комуніст
про мудрий цей народ,
Вселивши в нього страх
і немічну покору.
Не все в житті – хвости...
Я кличу вас, брати,
підводьтеся! І душі розпросторіть.
...Адже ударив дзвін
нам у щасливу пору.

---

* “Вдарить дзвін у щасливу годину...
Ти воскреснеш, моя Україно”.

Весілля, весілля, весілля...
Грало тіло і дух веселий,
Вже доноситься тільки здалля
Спів із тих каруселей.

Де текли мед-горілка, вино
І дзвеніли тарілі...
І здавалося – вічне воно:
Гарні всі, поріднілі.

І неслись голуби з-під ножа
З короваїв засмаглих...
І не зчувсь як звелася межа,
Як багаття потахли.

Тих знайомих вже, рідних нема –
Співів тих, вишиванок...
Мов з-над лісу дихнула зима,
Сріблить паморозь ранок.

І, гарячі комусь, весілля
Видаються похміллям:
Що хмелить і що всіх звеселя –
Мов з гіркотного зілля.

Весілля, весілля, весілля,
Що підносили дух веселий...
Долинає вже тільки здалля
Сміх із тих каруселей.

* * *

Горби мої, немов фортечні мури,
Що піднеслись, що піднесли село,
Воно в тяжкі роки, криваві і похмурі
Знесилене підводило крило.

І ворогам були ви неприступні,
Як Богом нагромаджені вали.
Глибокі наші тут криниці-студні
(Які роди здоров'я з них пили!).

Горби мої – волинські височини
Під колами ширяючих шулік.
Колючі пасма дикої шипшини –
Сторожові багаття з древніх літ.

ПРО ЯБЛУНЮ В ЯРУЗІ
(У формі часового діалогу)

– Як яблуні цвітуть в саду – поглянь, –
Немов красуні для оглядин вийшли...
– Та вкотре, як і ці побляклі вишні,
не оправдали наших сподівань.
А глянь, на цю півдику простоту
І не доглянуту, ніким не обігріту,
Щороку вітер накида фату
І розплітає, наче коси, віти.
І глянь, в яких рожево-золотих
У яблуках гілля... І смак чудовий!

Так і в житті угледіти я встиг
Красу з тим диким присмаком медовим.

* * *

Периста хмарка, як луската риба --
На просині, на плесі голубім...
Стара Волинь, точніше Погорина
В своїх принадах постає тобі.

На закутки тут ще натрапиш дикі,
Ковбані, де ховався водяник,
Любов на всьому світітьєся велика,
Куди нищитель досі не проник.

Гривасті в лузі розкошують коні,
Киплять, парують трави у росі
І я стою в солодкому полоні,
Як Господові, так молюсь красі.

НА РИНКУ

Царство екзотики: ківі, банани...
Сонячнозлото горять кольори.
Сіримі тиснуться поруч селяни –
Мерзнуть на ринку тяжкої пори.

Пахне заморська земля апельсином,
Наша - петрушкою і часником.
Я посміхнусь...І відсипле з корзини
Літня селянка ранет зі сніжком.

ПРО ДОРОГЕ

Отак, наче вовк за нетрями, за лісовими хащами –
Завиєш в холодному місті за пагорбами, ярами,
За рідними серцю місцями найкращими,
Де зорі такі яскраві, немов над втраченим раєм.

Де стільки простору, сонця розлито на усї сторони,
Де п'єш запашне повітря на травах диких настояне,
Знайомими де лишились лишень довгожителі-ворони
І досі живе джерельце під кручею не затроєне.

ДАЧНО-СІЛЬСЬКЕ

Вже десять років – приморозки
у квітні ...

З інформації синоптиків

Вночі, як тать, підкрадеться, впаде
І на сади опустить сиві крила
Квітневий заморозок... Теплий день
Їх обігріти буде вже безсилим.

Побитий цвіт, підмерзлі картоплі,
Пересльозяться паморозь на травах,
І душі знов обсновують жалі,
І тут допрацюватись – марна справа.

ШПАКОВІ, ЯКИЙ НАПРОВЕСНІ ПОЯВЛЯЄТЬСЯ ІЗ СІМЕЙСТВОМ НА ВИСОКИХ НАШИХ ЯСЕНАХ

Ми споріднені дивно: куди б не літав -
Як і я, він щоразу сюди поверта,
У загублене поміж горбами село
До старенької яблуні, в тепле дупло.
Між розкішних гаїв, чужинецьких принад
В цілім світі лишень цей приваблює сад.
Хтось у серце пташине мале заронив
Як в мос – те одне найсолодше із див:
Пахне рідна земля і над хатою дим,
Повнить силою крила повертати сюди.

ДУХ ВІКІВ

У граді, у Даниловім*
Прадавній дух віків
Слова (від батька – синові)
Передавав гіркі.

- Ні не піддався горю я,
В намулі не осів...
Тут дихає історія
Легенями лісів,

І піднеслася вижити
На цих крутих верхах,
Щоб жито вкотре вижате
В тих сходило віках.

---

* Данилів град – висока гора, де була фортеця Д. Галицького і де стоїть досі з давн
фрагментами церква

* * *

Набудували храмів, ще й золотять бані,
Лунають дзвони і „многая літ”,
А душі не виборсуються з твані,
В гріхах, в стражданні непобожний світ.

І куці душі з розумом пропитим
Донищують, що Богом нам дано.
Все гендлярі не навчені любити,
А мітить всяк в державне стремено.

З СІЛЬСЬКОЇ ІДИЛІЇ

Сад не вродив і не несуться кури,
Якась хвороба впала на кролів,
Пропали бджоли... Ще яких похмурих
Намалювати хмар, що луплять по селі?

І ще й за безцінь все перетікає
Ізвідсіля... Суцільний комнезам.
За що мій рід, за що мій край карає
Жорстоко так Господь?...Якби хто підказав.

* * *

Вже борюсь, як мольфар, зі стихією,
Черева волохаті, страшні
Чорних туч видаються Росією
Понад жниво, сіна запашні.

Замість теплих кав'ярень, розрадників,
Я обрав собі поле, город
І, як від лиховісних нападників,
Захищаю добро від негод.

Не махаю руками, мов крилами,
А метаюсь гарячий і злий
З целофаном, граблями і вилами,
Свій набуток рятую малий.

Вже так само борюсь зі стихією,
Як і словом (в змаганні зі злом),
Що піднесене вічною мрією,
Українською, на крило.

500 ДИКИХ ГУСЕЙ...
(Поліський реквієм)

500 диких гусей...
що спочити притомлені сіли,
500 диких гусей
на гніздовиська не долетіли,
500 диких гусей,
що здолали усі небезпеки,
прилетіли до диму осель
іздека, здалека...
Прокружляли у небі безхмарнім,
захлинулись любов'ю,
й сіла з гелготом хмара...
А темне людське безголов'я
їх зустріло вороже:
злочинно розсипало труту.
І вожак вже не може
покликати, крильми змахнути,
І до поля прикута
ця вертаюча веснами
згря,
Стільки світу небесного
тихо вмира...вмирає.
Де злочинці верховні
народили чорнобильську хмару,
Сутемне, бездуховне
тут красу убиває безкарно.

З ТОЧКИ ЗОРУ ВЦІЛІЛОГО ЗУБРА

В поріділих лісах
поріділо блукаюче братство:
Ходять ялові самки –
добуто, добито самців...
Пожирає Європа очима
принадні багатства,
Вийжджають на лови
вельможні пихаті стрільці.
Б'є гаряча луна навсібіч
насторожену пушу,
Кров гарячу пролито,
розбризкувано навсібіч...
Потяглись звідусюди
лапаті і загребуці
До твоєї краси, Україно...
Зруйнована Січ.
В поріділих лісах
поріділо блукаюче братство,
Подрібніло, помиршавіло –
відібрали могутніх самців.
На очах розкрадається наше,
донищується багатство,
Бурштинове, чи й срібне
в брудній спорожній ріці.

ПЕРЕДРІЗДВЯНЕ

Півміста порили –
Шукають пориви.
Не ями і вирви –
Копають могили
Надіям і вірі
В тепло і добробут –
Свята будуть сірі,
Простудні хвороби...
Система пропаша –
Біда незборима,
Поїдемо краще
В село на всю зиму.
Нарубані дрова,
Напалені груби...
Ще має діброва
Осику і дуба.
Нас тепло й гостинно
Зустріне там хата
Й збереться родина
Поколядувати.

НА ЗИМОВІ КАНКУЛИ...

Хтось – до пальм...в Емірати... Депутати –
в Карпати.

Ми – в село, до старої батьківської хати.

Де біліють Волинські в снігах височини,
Загартується тіло, душа відпочине.

Крутосхили стрімкі і глибокі яруги
Вимагатимуть дужої сили, напруги.

Ці ліси і переліски з подихом хвої
Нас од вітру заступлять, хурделиці злої.

Наморожені ягоди глоду, шипшини –
Як десерт опісля полювання й чарчини.

Що великою тут напувало любов'ю –
Й нині дихає свіжістю, кріпить здоров'я.

Червоний камінь

* * *

П'ю самотність гірку і п'янію від віршів,
Захлинаюсь рядками і смакую слова,
Найбагатший від всіх (від усіх найбідніших).
А ночами чатує біля мене сова:
Щоб ніщо непоміченим десь не пробігло,
Будь наструнена, душе, не проглянь, не проспи...
Хоч вона вже і так – перетоптане стігло
Від думок - тих чужих незліченних копит.

* * *

„Навіть окраєць місяця,
як і хліба окраєць в дорозі, -
Казав колись батько, -
Світліше від того довколо і на душі,
А ще як в снігах на скрипучім морозі,
Коли й путівця не розгедиш полями в ночі”.

Це запам'яталося: хліб треба мати в дорозі
(Так само на білім папері поскрипувало перо)
І віри крайчик, як місяця...теж на морозі
й сибірському вітрі, де гинув мій рід і народ.

...І вкотре багаттям в мені розгорялася кров.

СЕНС

М. Тимчаку

Вогонь поезії заливають, гасять горілкою,
Засипають щебенем, що для надмогильних плит,
І від того всього стає неймовірно гірко,
Наче від ватер останніх у тиші порожніх колиб.

Хоч світу від того, як кажуть, не холодно і не жарко
І життя в своє русло тектиме так, як текло...
Та все те, що дароване Богом, що радує і вражає.
Зацвітає хай і плодоносить, росте і стає на крило.

* * *

Подивитися збоку...
Наче давнє старе лелече гніздо
на всі покоління, що зграєю стали.
І я, мов старе те гніздо:
дивлюся на зібрану випущену із душі зграю,
що вилетіла й досі кружляє
в моєму холодному березні
у цім непривітному світі.

ПРО НЕВИЗНАНИХ ПОЕТІВ

Десь камінь сірий, десь залізний хрест,
Запалий в когось трав'янистий горбик,
Де не лягла тяжка плита, як прес,
Нема гранітів, ні базальтів чорних.
Ні грандів, ані премій показних
Ніяких при житті. Життя без номінацій.
І навіть свічка пам'яті про них
На вітрі, а не вівтарі їх нації.

СЛОВО ПРО КАМІННЯ

Червоний камінь

В глибокій крутій ярузі
(Далеко в моїм дитинстві)
Я камінь знайшов червоний.
Червоний гладенький камінь,
Як вилізаний у хвилях...
Набігли дорослі хлопці:
- Давай розіб'ємо камінь,
Чи золота в нім немає.
Я з острахом скарб схопив той,
Притис до грудей руками,
Та хлопці були дорослі,
Забрали і стали бити
Його об важке кремення.
Воно лиш кришилось крихко,
А камінь був непіддатним,
І плач мій – єдина зброя –
Розслабив бійців азартних.
Втомившись у безнадії –
Ніяк не могли розбити, -
Шпурнули немов непотріб,
І сльози ще осміяли.
А я по стежині мчав з ним,
Мені торжество велике
Малі розпирало груди.
...У розсипах сірих досі
шукаю червоний камінь.
І нині дорослі хлопці
Збираються його бити,
А я у гарячій серці
Несу торжество велике.

1972 р.

Камінне мовчання

Я іду по камінні
болять довго труджені ноги,
спотикаюся, падаю,
розсікаю до крові коліна,
по камінні здираюся вверх –
обдираю долоні і пальці...
А каміння мовчить.
Та одвічна, іще од Сізіфа робота,
бачу, далі продовжується...
І каміння мовчить!
Мов спресоване вічністю,
те каміння росте...
„Росте камінь” – як гарно порівняно –
ніби трава...
Те каміння росте довго, трудно,
тому й мовчазне
(над ним навіть бджола не бринить).
Те камінне мовчання
довкола,
й тебе вже охоплює розпач...
Але треба іти,
знов збивати натруджені ноги,
спотикатися, падати
і чіплятись, стираючи шкіру на пальцях,
і йти з вірою:
що від того великого труду
озвуться і душі камінні,
наче камінь отой, що співає, бува,
з-під натруджених майстрових рук.

90-ті

ЗОРЯНІ ВЕЛИЧИНИ
(майже епітафія для безсмертя)

1

Небо – як і літературне тло:
сяють для всіх лише зоряні величини...
Дальні сузір'я знайомими цятками
тліють лиш для посвячених.
І туманні, дрібні, наче в розсипах
переблискуючого піску
мікроскопічно мигнуть десь архівному анахорету
забуті, завіяні часом смутні імена.

2

Харків, 20-ті... Кажуть, клекотіло літературне життя,
й де воно? – Все пішло в небуття,
залишалися вартісні тогочасні Тичина і Рильський...
Ще де-де іскрами зблиснуть на тлі невиразному
геть призабуті.
Чи Петербурзькеє коло – довколо Гоголя...та й
Шевченка –
понаписуване кануло в забуття,
не лишилося смолоскипами на голубих островах,
щоб світити крізь темну глибіню –
все повідносила в безвість невблаганна ріка.
Не просто сяяти в простір, як притчами від Христа,
чи незмерхлими висловами Еклезіаста...
І холодні масиви фальшованого письма,
навіть відмічених Богом
підтоталітарних приручених дзвонарів,
розсипаються, вивітрені у простір.

ПОБРАТИМИ
(І НАШ ЧАС)

Лишилися книги з автографами,
А друзів-братів тих нема.
Вже їх зачисляють демографи
У потусторонні...Зима.

І пустка. І робиться моторошно,
(Ще вчора горів і...нема),
Як ними намеленим борошном –
Сліди засипає зима.

А думалося, а мріялося
Такі випікати хліби!..
Стежки ті снігами завіяло,
Став попелом жар боротьби.

А думалося, а мріялося
Таки випікати хліби...
На них Україна надіялась,
Та їх не почули раби!

ЖОРЖ БІЗЕ. „КАРМЕН”. СЛАВА

Плаче Орфей над Парижем холодним сльотавим,
Звуки небесні, що тільки-но повнили зал,
Дзвін кастаньєт і мелодій, як щойно розтали –
Не розбудили, не кинули публіку в шал.

Стриманість, холод цей серце маестро пронижуть,
Віддано скільки енергії, сили, душі...
Те, що не прийнято радісно буде Парижем –
Відень відкриє і стане як дужий рушій:

Музики сонячна повинь по світу поллеться.
Тільки її не почує високий творець,
Генію слава підсилена смертю дається.
Ритми карбує Кармен в іскрометний танець.

ДУША

Синичка в яскравім оперенні,
наче квітка, над посілим
і потемнілим снігом,
з цього огрому захарашеного світу
випурхнула душею, що вистраждала
довгі, холодні зимові ночі і дні,
синьо-жовтою явою
зблисла у моєму вікні.

В ДІБРОВІ

Старезні ці, репанокорі
Могутні дуби, як в кольчугах.
Де кришать крихких осокорів
Повітряно-масово, туго
Нордичні вітри антарктичні
(Їх всепротинаючі леза).
Неначе гіганти античні –
Дуби при солодких березах.

* * *

Нічого не міняється в цім світі.
Як вис прекрасний в небі Оріон –
Лихі віки, тяжкі тисячоліття
І не один звалився Вавілон –
Спливали грози, що несли озон,
Тремтіли зорі знов крізь мокре віття
І вис прекрасний в небі Оріон,
Щоб чарувати очі, душі гріти.

НІБИ ЗА СКОВОРОДОЮ...

Красою перлин – росою
Іскристою тішу око.
Хтось там пірнає глибоко
(Нелегкі до скарбу кроки),
І сяє в кожній перлині
Примарне щастя людині.
А щастя – жити красою
І тішитись навіть росою.

ОДИНОКІ

Йду за березовим соком...
На вітрі високо
Ловить потоки,
Ширяючи, сокіл.
Нам – одиноко...
А радує сокіл –
Злетом високим.

* * *

Ластівка стукнула до вікна.
Може то, кажуть, душа прилетіла,
Вколо самотнього й в полі вона:
Зашелестіли мигаючі стріли.

Звідки тут?.. Чом так близькою стає
В чистому полі душа ластівоча?..
Може то й предків сім'я собі в'є
В стайні гніздо – так наблизитись хочуть?

СНІГОВА САМОТНІСТЬ

Все вкучали сніги... Лиш ген над крутояром,
Як вершник, вихопивсь на пагорбові корч.
Холодне заніміння. Ватні хмари
Над білою пустелею. Постій, помовч
Один серед снігів, немов – на цілім світі,
Бо цьому, як і всьому, є межа –
Там ждуть оплести знов невидні сіті
І серце тлуму їстиме іржа.
А тут і в день проясненого стрітіння –
Завмерлість, тиша – не майне й пташа.
Та все ж запрагне за життям, за літом
Самотністю напоена душа.

* * *

Сива паморозь, що переходить в туман
Сивий, сивий, ще й сивобородий –
Бо зістарився рік і мороз-дідуган
Проглядає кошлато з Природи.

Світ запушений від сивобрових пагіль,
Всі дерева стоять у пухнастих кожухах.
А красуні-ялини чекають весіль:
Одна – в білій фаті, і з гірляндами – друга.

ПЕРВОХІД

Білина... Коб рядок, як цей слід
По іскристім сипучім снігу...
Першим слід твій лягає комусь,
А попереду – радість! –
ще неторкнута білина.

1970 р. с. Хотин

ПРОЗРІННЯ МЕНТОРА

Не жалієм талантів. Наче річок,
Що не вміють скресати у повені.
Перегачують потічок,
Але не нурти несподіванок повні.

Той не розкрився і той загас...
Поруч з дивами цвітуць трагедії.
Та не питають дозволу в нас
На право народження генії.

1970 р.

* * *

Неживі римовані слова...
Але є вага живого слова,
Того, що, мов зерня, ожива.
Як не бийсь – не оживе полова.

Ожива, як вруниться посів.
То – зелене...ждемо золотого,
Проникати в таємницю слів –
Ласка, що дарована від Бога.

* * *

В житті бува таке, що й оптимісти
рожеві блякнуть, сірими стають...
Пора – і зеленіти, й перецвісти,
і впасти листям в жовту каламуть –
приносить нам щемливої задуми,
і очищає, і лікує нас...
і суть – що нерв, торкнись –
як вдарить струмом,
і біль, як сіль – в усьому...
А Парнас –
як Еверест... Чи там було багато?
Стезя поета – вся на Еверест!
І нас не перестануть дивувати,
В минутім плині відсвіти небес.

1977 р.

ПОЕТАМ 70-тих

Переднім лиш одбивано хвости,
Мов ящіркам (хвостам тим відрости),
А вам удар прийшовся в саме серце.
Як мало вас, хто пережив усе це.

1977 р.

СТИХІЯ

I

Добре! – скільки вас нині,
І з вами - Лепкий Богдан.
А у лихій годині,
У завірюху й туман
Завжди ішов зі мною,
Серце він грів мені –
„Чуєш, брате...” – сумною
Піснею враз бринів.
З Левом і Гайворонським,
З Романом Купчинським... Стрій
у січовій сторонці
Співом ішов наш бій.

II

Хотин. 1971

Співали пізно місячної ночі...
Стрілецька пісня сколихнула ніч –
Світ стрепенувсь у співі парубочім,
Що розбудив і сон прогонив пріч.

Та пісня рвала ніч, як заборону,
Як зірка волі над селом спливла,
Така вже не сподівана була,
„Аж тіло, – хтось прошепотів – холоне.”

Село все розкотурхали півсонне
Далекі тіні січових стрільців.
Крізь заборони, небезпечні зони
Плив місяць жовтий в голубій ріці.

1989 р.

III

В Ірпені?.. Не в Ірпені –
Поет пише на коні.
Кріс на плечі, гітара,
Куриться далина
І воріженьків – хмара,
І – довкруги війна.
Але – перепочинок...
Чиста струмить вода,
Й чути: „Ой там дівчина...
Хороша, молода”.

ВІДГОЛОС ІЗ 70-ТИХ

Казали: „Поезія вмерла,
захоплений прозою час...”
Вона ж – розвулканені жерла,
Де мріє одвічний Парнас.

Таке відчуття, наче поряд
безбоязно рвуть динаміт,
Життя – на шматки! – на прозорі...
На брили розколений світ.

Піітів, що премії ради
висиджують мислі худі,
Висока поезія садить
на місце – поривом судді.

Таке відчуття, наче поряд
безбоязно рвуть динаміт,
Життя – на шматки! – на прозорі...
На брили розколений світ.

7.04.1976.

* * *

Як тільки проміння
проб'ються тремтливі рапіри,
Звільняюсь від ліні,
Як вуж від вторішньої шкіри:

Розслаблене тіло
В напруження кину – до поту,
Щоби закортіло
звалити на плечі роботу.

І воду холодну
на скалки колючі розбиту,
Немов насолоду,
Приймаю у настрій: робити!

1974 р.

* * *

Облетіло смутком голубим
Листя недослуханої казки...
І застигли, як земля під ним,
Теплі руки маминої ласки.

Вже укотре – шелестять сніги,
Гайвороння криком роздирає
Неба шовк...О рідні береги!
Річка та назад не повертає.

1969 р.

* * *

*Планувався Коктебель.
Але здійснитися планові не дали осінні роботи*

Замість Чорного моря – в зеленому морі гички
Потопаєм з тобою за давньої нашої звички.
Богу дякуємо і осінньому теплому дневі,
Що смаглиємо досі в імлі золотій вересневій.
І на предківськiм доброму спадку тут над буряками
П'ємо сонячний мед – мед життя, що не гіркне з роками.

* * *

Плаче осiнь і осiння плаче
За красою осені душа.
Я красу, як осiнь, не розтрачу,
Бо її душа не полиша.
Мов самотню посмутнілу дачу,
Що її пошарпають вітри...
Та палітра сонячна, гаряча
Буде в дзвоні музики і рим.

* * *

Мої браття-підранки – в сибірських снігах –
Неприкрита, голодна малеча вмирала,
В чужині непривітній розкиданий прах,
Не по-людськи ховали і не оспівали.
Боже! – люте прокляття...і хто відповідь?..
Змерзлі гори в снігах українського трупу.
Петербург ще...Батурин...а голодокіст!
Біля серця вороже, залізне і грубе...

* * *

Ріка в тумані. Місяць і зоря,
І шум води – спада, як на лотоки,
І крижня пірует понад осоки, -
То світанкова молода пора.
Тут всі твої незлагоди, як дим,
Немов туман цей, розтають поволі...
Ще б від чужого розпачу і болю
Освіженому вийти, як з води...

* * *

Носять бджоли з яблуневих віт
Визбирані крапельки проміння,
В бризках сонця золотистий віск –
Як в росі кленовий лист осінній.

Дім бджолиний радістю гуде:
Гул – після солодкої роботи,
Загусає теплим сонцем день
Щільно зафасованим у соти.

70-ті

БДЖОЛА

Геніальне творіння: срібління крила,
Теплий згусточок меду і воску,
Золотої перги...і на вістрі жала
Ще й отрути вогонь смертоносний.
Диво – мед її, диво земне
Неповторене і непідробне.
А воскове віконечко наливне? –
Досконале і високопробне?
А сімейний уклад й молодого рійця,
Що вражати нас не перестане?..
Перед генієм світлим природи-творця
В завмиранні захоплений станеш.

1975 р.

* * *

Засльотило над нами...
А було ж, а було! –
Залишилося снами,
Що у маї цвіло,
Золотими вітрами
В листопад занесло.
Але плідна ця осінь
Грає досі вином.
Палахтить до морозів
Кущ жоржин за вікном...
І така, раптом, просинь,
Що аж просить крило.

* * *

Через поле – перекотиполе,
Перекотиполе вітер гнав...
День осінній і собачий холод,
Непривітна сіра далина.

Як хмарину – перекотиполе
Вітер гнав по ріллях, по стерні,
Через ночі і промоклі дні,
Як самотню душу, рвану болем.

1987 р.

* * *

Нашарудів, нашарудів нам листопад
Стежками – через пастівник у сад,

Де яблука хтось зорями назвав
Гранчасті, що долежать до Різдва...

Кружляє, навіває падолист,
Немов мете хвостом брунатний лис,

Скрізь килимів понастеляв рудих.
Хтось ходить?...А чи вітер шарудить? –

Зриває шати й жовті прапори.
І так триватиме до чорної пори.

* * *

На вичахлій землі росте озимина --
І знов життя підноситься на зиму,
Немов калини кущ неопалимий...
Хай сковає все мертва білина –
Але встає життя проти зими,
Такі закони і така природа.
... І вистоїть зелений дух, і родить,
де буде сонце, грози і громи.

* * *

Незримі процеси – невидні хмурні ручаї,
А зовні усе причепурене, навіть пристойне,
Заховані позами бевзі, дрібні холуї
Тримаються, мов на параді – достойно.

І награні міни, і завчені добре слова,
І роблений голос, треновані спини в приклоні...
А те, що душа їх покручена, стежка крива,
Та це ж так глибоко, невидно ж бо – не на долоні.

80-ті

* * *

Відцвіло і втратило принаду
(Хоч і зберігає певний зміст),
Не жалій, зривай, в суцвіття падай,
Щастя миті пий...Він прийде, піст!

Відцвіте, схолоне, опісніє,
Сіро світ закутає в туман,
І надивуватися не встигнеш,
Як на цей розгорнутий тюльпан.

1981 р.

* * *

Надії-завії: любилося, цвіло
І молодість креслила мрійні проекти –
Витав гордий дух над упертим чолом...
Життя, як літак, над усім прогуло
(В нім зблиски вихоплює пам'ять-прожектор).
...Та з долею – січеним вітром крилом
Жаліс за тим, чого не було.

* * *

Пов'яли квіти любові...
Кохана поїхала за кордон
і наказувала поливати...
А тут молода бісиця
з випуклими загорілими стегнами
так закрутила у вихорі...
Зів'яли забуті квіти.

ВІДГУК НА ВИДАВНИЧІ РЕПРЕСІЇ

„А був кутий, мов з криці лід,
Так вилискував, наче мармур...”

Як колись проламав комуністичний лід –
Маю пробитись крізь попіл і погару цього.
І самотній, той мною оспіваний глід*
Ще зацвіте серед поля, як запрограмовано Богом.

---

* “Немов самотній глоду куш у полі...”

“...І той самотній глоду куш у полі
До болю даленітиме в очах”.

(Епіграф і ці рядки – із сорокарічних віршів)

З ВИВИХІВ ЧАСУ

Іде – малюється
(не фарбується), виставляється:
Все, здається, – стегна, груди, уста...
Та приглянешся – виявляється,
За усим - пустота.

* * *

Кажуть, продано все...
Справді, все продається?..
Але ж ні – кришталевого черевичка
Не приміриш на ногу готельній лярві.
А безцінна краса, що по обрії сині? –
Чи Карпат, чи Волині –
Що нас потряса?..
І непродані небеса!

ДРАМА
(З літстудійських вражень)

Він читав...Були слова безкрилі,
Без вогню, як у погаслім вуглі,
Хто томився в нелегкім зусиллі,
Хто потупив м'яко очі в туфлі.

А він тис життя в холодні рами,
Фрази пхав у вуха, наче клоччя,
Як гортав із аркушами драми
Перев'ялі та безсонні ночі.

Він читав...Мов срібно-чорна риба,
Врізалась краватка в горло хижо.
І чекалось – тут розбити б ридма
Цю підступну іронічну тишу.

Але він читав, давивсь словами,
Батько нам – над первістком убогим,
І його до спазмів хвилювало
Те, що не бентежило нікого.

70-ті

* * *

На ту крайню хатину, далеко під лісом,
Дивувався колись, не сприймавши самотність,
Бо тягнувся до людей, хмелем радісно плівся
В саму гущу життя, у гурти великодні.

Та хмурніло чоло, тисло в грудях з роками,
Душу ранену вчивсь лікувать алкоголем...
Де окований світ в залізаччя і камінь,
І не можна пройти, не спіткнувшись, із болем.

І тепер оглядаюсь, дивлюсь крізь завісу
Довгорічних дощів, за густі перемети
До самотньої хати отам біля лісу,
Де знайшовся б жаданий притулок поету.

ЗМІСТ

ОСІННЯ РАЙДУГА

Уламок місяця, як надбитий полумисок...	4
Вже в даліні гудуть, двигтять дороги...	5
Дві України – та, що на волах...	6
Так, як Москва за Кримом...	6
Ноктюрн із розпачем	7
Боже мій, коли ми зустрінемось...	7
Клубок енергії	8
Під червоними, як дашками...	8
Як обіднів, раптом, часу оцього лихого наш світ...	9
Де я живу? ..	10
Те, що скінчилося з Богданом і Мазепою...	11
Симбіоз шлунків і грошових мішків	11
У світлій пам'яті про Івана Сокульського, Мілетія Лахмана...	12
Андрія Почаївця	
Що безвихідь зводить у безвихідь...	12
Вірш написаний в день трауру	13
Бід українських генеза	14
Їм все чуже...	14
Ота біда, що протягом століть...	15
Зазирнула немічна старість...	15
Чужа їм земля	16
Тернові гущаки, мов білі хмари...	17
Злякане листя	17
Білий цвіт у моєму селі...	18
Синові	18
Виряджала мати сина	19
Скільки найрідніших і найближчих відійшло...	20
Коли засинаю беззахисним...	21
Немарне проллється кров ...	21
Так і завершиться ...	21
Жорстокий світ ...	22
Осиковий кіл ...	31
Після прочитання одного томища віршів	23
Чорний вірш	24
Тиха радість пригніченого	24
Білий розпач	25

Відродження	26
Віддати все...	27
Лежу в глибині ночі ...	28
В день закоханих...	28
І в полі, як на морі...	29
Як на гарну картину, на дівчину гарну...	29
Над селом Оріон спливає у пору...	30
Як ниви...	31
Похолодання	32
Коли цвітуть дерева...	33
Наче в іншому світі...	33
Цілий ранок виспіває іволга...	34
Як білі медвежі, хмари...	34
Недосвіт. Травневі зазимки	34
Жовтень жовтий, як мед...	35
В листі по кісточки...	35
Осінь райдуга	36
Холодне і гостре, як лезо...	37
Біжать подивитись цікаві...	38
Чорнобиль душ...	38
Крики з-за дроту	39
ВОЛИНСЬКІ ВИСОЧИНИ	
Від щоденного натиску...	41
Анемони ще сплять...	41
Впаду в материнку...	42
Рясніше, ніж в циганки у коралях, намиста...	42
Перлина	43
Липневі зливи...	43
За вікном і шумить, і гуркоче...	44
Три дні – немов війна...	44
Бузина	45
Коріння	46
Високий дух – бо ж на височині...	47
Пам'ятна дорога без пам'ятників	48
Я бачив тих, що вмiли помирати...	50
Зніжені мої руки тріскають від землі...	51
Ех, косовиця!..	52
“Лиш би була картопля...”	53
Спогад про печену картоплю	54

Рахунки	55
Відбули лелеки з ластівками...	55
Йду по гриби...	56
Весілля, весілля, весілля...	57
Горби мої, немов фортечні мури...	58
Про яблуню в ярузі	59
Периста хмарка, як луската риба...	60
На ринку	60
Про дороге	61
Дачно-сільське	61
Шпакові, який напровесні появляється із сімейством на високих наших ясенах	62
Дух віків	62
Набудували храмів	63
З сільської ідилії	63
Вже борюсь	64
500 диких гусей	65
З точки зору вцілілого зубра	66
Передріздвяне	67
На зимові канікули...	68
ЧЕРВОНИЙ КАМІНЬ	
П'ю самотність гірку...	70
“Навіть окраєць місяця...”	70
Сенс	71
Подивитися збоку...	71
Слово про каміння	72
Зоряні величини	74
Побратими	75
Жорж Бізе. “Кармен”. Слава	76
Душа	76
В діброві	77
Нічого не міняється в цьому світі...	77
Ніби за Сковородою...	78
Одинокі	78
Ластівка стукнула до вікна	78
Снігова самотність	79
Сива паморозь	79

Сива паморозь	79
Первохід	80
Прозріння ментора	80
Неживі римовані слова...	80
В житті бува таке...	81
Поетам 70-тих	81
Стихія	82
Відголос із 70-тих	83
Як тільки проміння...	84
Облетіло смутком голубим...	84
Замість Чорного моря...	85
Плаче осінь...	85
Мої браття-підранки...	86
Ріка в тумані...	86
Носять бджоли з яблуневих віт	87
Бджола	87
Засльотило над нами...	88
Через поле – перекотиполе...	88
Нашарудів, нашарудів нам листопад...	89
На вичахлій землі росте озимина...	89
Незримі процеси – невидні хмурні ручаї... Відцвіло і втратило принаду...	90
Відцвіло і втратило принаду...	90
Надії-завії: любилося, цвіло...	91
Пов'яли квіти любові...	91
Відгук на видавничі репресії	92
З вивихів часу	93
Кажуть, продано все...	93
Драма	94
На ту крайню хатину...	95

Літературно-художнє видання

Бабій Степан

ОСІННЯ РАЙДУГА

ЗБІРКА ПОЕЗІЙ

Редактор

Світлана Валеріївна Ящук

Комп'ютерний набір *Валентина Володимирівна Вашенюк*

Верстка

Світлана Валеріївна Ящук

Підписано до друку 22. 09. 2009 р. Формат 60×84 ¹/₁₆.
Папір друкарський № 1. Гарнітура Times. Друк різнографічний.
Ум.-друк. арк. 5,8. Обл.-вид. арк. 4,3.
Тираж 200 прим. Зам. № 1303.

Редакційно-видавничий центр

*Національного університету водного господарства та
природокористування, 33000, Рівне, вул. Соборна, 11*

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції РВ №31 від 26.04.2005 р.*

Kp 1456

Бабій Степан Олександрович народився 28 березня 1940 року в селі Голибісах Шумського району Тернопільської області.

Навчався один рік на філологічному факультеті Львівського університету. Закінчив медичний інститут. Працював лікарем. З 1986 до 1990 року був на творчій роботі. З 1990 до 1998 року - на державній службі: заввідділом культури в м. Рівному і заступником голови райдержадміністрації Здолбунівського району. З 2000 до 2005 року - голова Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України.

Автор 20 поетичних збірок, трьох книжок прози і трьох книжок публіцистики. Співавтор і ведучий чотирьох телефільмів про Т.Г. Шевченка, телефільмів "Одержима" (про Лесю Українку) і "Гурби".

Лауреат обласних літературних премій ім. Світочів та В. Поліщука. Заслужений працівник культури України.